

“ЖАМП” ХХК

**Баянхонгор аймгийн
Жаргалант сумын нутагт орших
“Бөөргийн ам” нэртэй алтны шороон ордыг
ашиглах төслийн 2026 оны БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

(Тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-020399)

Улаанбаатар хот
2025 он

АГУУЛГА

БҮЛЭГ-1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА	3
1.1. Төслийн байршил	3
1.2. Ордын нөөцийн мэдээлэл	6
1.2.1. Ордын батлагдсан геологийн нөөц	6
1.2.2. Ордын үлдэгдэл нөөц	7
1.3. Уурхайн 2026 оны уулын ажлын төлөвлөгөө	7
1.3.1. Уурхайн 2026 онд ажиллах горим	7
1.3.2. Уурхайн 2026 оны уулын ажлын төлөвлөлт	8
1.4. Уурхайн 2026 оны бүтээгдэхүүн гаргалтын төлөвлөгөө	8
БҮЛЭГ-2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	9
2.1. Газрын гадарга, хэвлий	9
2.2. Уур амьсгал	9
2.3. Агаарын чанар	9
2.4. Геологийн тогтоц ба геоморфологи	9
2.5. Гадаргын болон газрын доорх ус	10
2.6. Хөрсөн бүрхэвч	10
2.7. Ургамлын нөмрөг	11
2.8. Амьтны аймаг	12
2.9. Тусгай хамгаалалттай газар нутаг	13
2.10. Түүх, соёлын өв	13
2.11. Нийгэм, эдийн засаг	13
БҮЛЭГ-3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	14
3.1. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөлөл	14
3.2. Ургамлын нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл	14
3.3. Амьтны аймагт үзүүлэх нөлөөлөл	16
3.4. Орон нутгийн иргэдэд үзүүлэх нөлөөлөл	16
3.5. Орон нутгийн эдийн засгийн хөгжилд үзүүлэх нөлөөлөл	16
3.6. Түүх соёлын өвд үзүүлэх сөрөг нөлөө	17
3.7. Тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх сөрөг нөлөө	17
БҮЛЭГ-4. 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	18
4.1. 2026 оны орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний гол зорилт, хамрах хүрээ	18
4.2. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	20
4.3. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	24
4.4. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	25
4.5. Нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	25
4.6. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	25
4.7. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	26
4.8. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	28
4.9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	30
4.10. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	32
4.11. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	33
4.12. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын нэгтгэл	34
ДҮГНЭЛТ	35
АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ	36

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн булангийн цэгүүдийн солбицол	3
Хүснэгт 2. 2002 онд батлагдсан нөөцийн хэмжээ	6
Хүснэгт 3. 2019 онд батлагдсан нөөцийн хэмжээ	6
Хүснэгт 4. 2002 онд батлагдсан нөөцийн үлдэгдэл (2026.01.01-ний байдлаар).....	7
Хүснэгт 5. 2019 онд батлагдсан нөөцийн үлдэгдэл (2026.01.01-ний байдлаар).....	7
Хүснэгт 6. Уурхайн 2026 оны ажиллах горим	8
Хүснэгт 7. Уурхайн 2026 оны уулын ажлын төлөвлөлт	8
Хүснэгт 8. Уурхайн 2026 оны бүтээгдэхүүн гаргалтын төлөвлөгөө	8
Хүснэгт 9. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн эрчмийн үнэлгээ	14
Хүснэгт 10. Ургамлын нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн эрчмийн үнэлгээ	15
Хүснэгт 11. Амьтны аймагт үзүүлэх болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ	16
Хүснэгт 12. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	20
Хүснэгт 13. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	24
Хүснэгт 14. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	25
Хүснэгт 15. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	26
Хүснэгт 16. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	28
Хүснэгт 17. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	30
Хүснэгт 18. Удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....	32
Хүснэгт 19. Олон нийтэд төлөвлөгөөний биелэлтийг тайлагнах хуваарь	33
Хүснэгт 20. Төслийн 2026 оны БОМТ-ний зардлын нэгтгэл.....	34

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Төслийн талбайн байршлын зураг	5
Зураг 2. Төслийн талбайн харагдах байдал	5
Зураг 3. Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгууд.....	17

БҮЛЭГ-1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн байршил

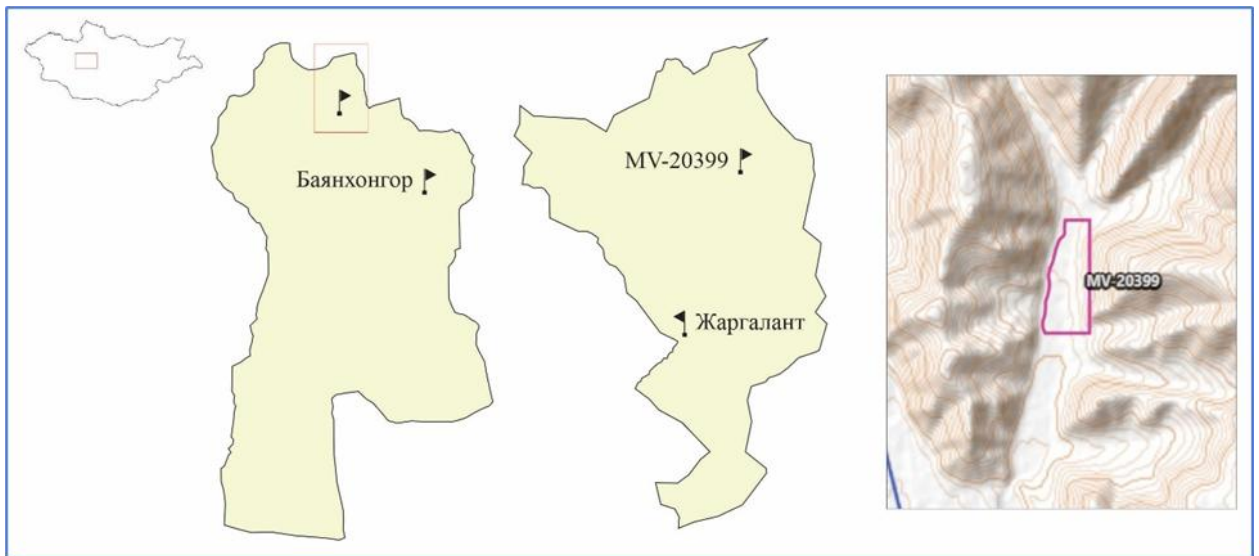
“ЖАМП” ХХК-ийн эзэмшлийн MV-020399 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий “Бөөрөгийн ам” нэртэй алтны шороон орд нь засаг захиргааны нэгжийн хувьд Баянхонгор аймгийн Жаргалант сумын нутагт хамаарах бөгөөд Улаанбаатар хотоос баруун зүгт 830 км, Баянхонгор аймгийн төвөөс баруун хойш 180 км, Жаргалант сумын төвөөс зүүн хойш 60 км зайд оршино.

Хүснэгт 1. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн булангийн цэгүүдийн солбицол

№	Солбицол		№	Солбицол	
	Өргөрөг	Уртраг		Өргөрөг	Уртраг
1	47° 21' 31.68"	99° 39' 20.50"	100	47° 21' 55.75"	99° 38' 54.74"
2	47° 22' 19.68"	99° 39' 20.50"	101	47° 21' 55.45"	99° 38' 54.80"
3	47° 22' 19.68"	99° 39' 05.31"	102	47° 21' 54.48"	99° 38' 55.06"
4	47° 22' 19.61"	99° 39' 05.30"	103	47° 21' 54.41"	99° 38' 55.08"
5	47° 22' 19.60"	99° 39' 05.29"	104	47° 21' 54.11"	99° 38' 55.13"
6	47° 22' 18.30"	99° 39' 05.00"	105	47° 21' 54.03"	99° 38' 55.15"
7	47° 22' 17.92"	99° 39' 04.92"	106	47° 21' 53.76"	99° 38' 55.18"
8	47° 22' 17.58"	99° 39' 04.88"	107	47° 21' 53.74"	99° 38' 55.18"
9	47° 22' 17.16"	99° 39' 04.83"	108	47° 21' 53.69"	99° 38' 55.19"
10	47° 22' 16.71"	99° 39' 04.79"	109	47° 21' 53.05"	99° 38' 55.23"
11	47° 22' 15.78"	99° 39' 04.73"	110	47° 21' 53.00"	99° 38' 55.23"
12	47° 22' 15.61"	99° 39' 04.73"	111	47° 21' 52.38"	99° 38' 55.24"
13	47° 22' 15.05"	99° 39' 04.81"	112	47° 21' 52.34"	99° 38' 55.23"
14	47° 22' 15.01"	99° 39' 04.82"	113	47° 21' 51.75"	99° 38' 55.21"
15	47° 22' 14.96"	99° 39' 04.82"	114	47° 21' 51.70"	99° 38' 55.21"
16	47° 22' 14.69"	99° 39' 04.83"	115	47° 21' 51.13"	99° 38' 55.15"
17	47° 22' 14.63"	99° 39' 04.84"	116	47° 21' 51.08"	99° 38' 55.15"
18	47° 22' 14.56"	99° 39' 04.83"	117	47° 21' 50.73"	99° 38' 55.10"
19	47° 22' 14.41"	99° 39' 04.82"	118	47° 21' 50.69"	99° 38' 55.09"
20	47° 22' 14.38"	99° 39' 04.82"	119	47° 21' 50.69"	99° 38' 55.09"
21	47° 22' 14.28"	99° 39' 04.81"	120	47° 21' 50.34"	99° 38' 55.02"
22	47° 22' 14.15"	99° 39' 04.78"	121	47° 21' 50.30"	99° 38' 55.01"
23	47° 22' 14.04"	99° 39' 04.76"	122	47° 21' 49.93"	99° 38' 54.93"
24	47° 22' 13.99"	99° 39' 04.74"	123	47° 21' 49.89"	99° 38' 54.92"
25	47° 22' 13.88"	99° 39' 04.71"	124	47° 21' 49.51"	99° 38' 54.82"
26	47° 22' 13.82"	99° 39' 04.68"	125	47° 21' 49.49"	99° 38' 54.81"
27	47° 22' 13.72"	99° 39' 04.64"	126	47° 21' 49.48"	99° 38' 54.81"
28	47° 22' 13.70"	99° 39' 04.63"	127	47° 21' 49.09"	99° 38' 54.69"
29	47° 22' 13.59"	99° 39' 04.58"	128	47° 21' 49.06"	99° 38' 54.68"
30	47° 22' 13.52"	99° 39' 04.53"	129	47° 21' 48.65"	99° 38' 54.54"
31	47° 22' 13.42"	99° 39' 04.47"	130	47° 21' 48.62"	99° 38' 54.53"
32	47° 22' 13.31"	99° 39' 04.38"	131	47° 21' 48.18"	99° 38' 54.37"
33	47° 22' 13.22"	99° 39' 04.32"	132	47° 21' 48.16"	99° 38' 54.36"
34	47° 22' 13.13"	99° 39' 04.24"	133	47° 21' 47.69"	99° 38' 54.18"
35	47° 22' 13.03"	99° 39' 04.14"	134	47° 21' 47.64"	99° 38' 54.16"
36	47° 22' 12.95"	99° 39' 04.05"	135	47° 21' 47.37"	99° 38' 54.05"
37	47° 22' 12.89"	99° 39' 03.99"	136	47° 21' 47.31"	99° 38' 54.02"

38	47° 22' 12.79"	99° 39' 03.86"	137	47° 21' 47.01"	99° 38' 53.87"
39	47° 22' 12.77"	99° 39' 03.83"	138	47° 21' 46.95"	99° 38' 53.84"
40	47° 22' 12.69"	99° 39' 03.73"	139	47° 21' 46.00"	99° 38' 53.29"
41	47° 22' 12.58"	99° 39' 03.57"	140	47° 21' 45.68"	99° 38' 53.13"
42	47° 22' 12.52"	99° 39' 03.47"	141	47° 21' 45.41"	99° 38' 53.01"
43	47° 22' 12.51"	99° 39' 03.45"	142	47° 21' 45.18"	99° 38' 52.92"
44	47° 22' 12.42"	99° 39' 03.31"	143	47° 21' 45.05"	99° 38' 52.89"
45	47° 22' 12.37"	99° 39' 03.22"	144	47° 21' 44.89"	99° 38' 52.86"
46	47° 22' 12.28"	99° 39' 03.05"	145	47° 21' 44.71"	99° 38' 52.84"
47	47° 22' 12.28"	99° 39' 03.03"	146	47° 21' 44.51"	99° 38' 52.83"
48	47° 22' 12.24"	99° 39' 02.97"	147	47° 21' 44.08"	99° 38' 52.81"
49	47° 22' 11.96"	99° 39' 02.38"	148	47° 21' 42.90"	99° 38' 52.83"
50	47° 22' 11.88"	99° 39' 02.22"	149	47° 21' 42.89"	99° 38' 52.84"
51	47° 22' 11.83"	99° 39' 02.15"	150	47° 21' 42.85"	99° 38' 52.83"
52	47° 22' 11.81"	99° 39' 02.11"	151	47° 21' 42.52"	99° 38' 52.82"
53	47° 22' 11.74"	99° 39' 02.03"	152	47° 21' 42.47"	99° 38' 52.82"
54	47° 22' 11.64"	99° 39' 01.92"	153	47° 21' 42.17"	99° 38' 52.79"
55	47° 22' 11.54"	99° 39' 01.81"	154	47° 21' 42.16"	99° 38' 52.79"
56	47° 22' 11.43"	99° 39' 01.71"	155	47° 21' 42.13"	99° 38' 52.79"
57	47° 22' 11.17"	99° 39' 01.48"	156	47° 21' 41.22"	99° 38' 52.68"
58	47° 22' 10.86"	99° 39' 01.25"	157	47° 21' 41.19"	99° 38' 52.68"
59	47° 22' 10.54"	99° 39' 01.04"	158	47° 21' 40.57"	99° 38' 52.59"
60	47° 22' 10.15"	99° 39' 00.80"	159	47° 21' 40.52"	99° 38' 52.58"
61	47° 22' 09.78"	99° 39' 00.59"	160	47° 21' 39.96"	99° 38' 52.48"
62	47° 22' 08.69"	99° 39' 00.00"	161	47° 21' 39.90"	99° 38' 52.46"
63	47° 22' 08.37"	99° 38' 59.83"	162	47° 21' 39.39"	99° 38' 52.34"
64	47° 22' 08.05"	99° 38' 59.66"	163	47° 21' 39.34"	99° 38' 52.32"
65	47° 22' 07.71"	99° 38' 59.50"	164	47° 21' 39.30"	99° 38' 52.31"
66	47° 22' 07.34"	99° 38' 59.33"	165	47° 21' 38.97"	99° 38' 52.20"
67	47° 22' 06.52"	99° 38' 59.00"	166	47° 21' 38.91"	99° 38' 52.18"
68	47° 22' 05.27"	99° 38' 58.51"	167	47° 21' 38.88"	99° 38' 52.17"
69	47° 22' 04.68"	99° 38' 58.30"	168	47° 21' 38.51"	99° 38' 52.02"
70	47° 22' 03.57"	99° 38' 57.96"	169	47° 21' 38.45"	99° 38' 51.99"
71	47° 22' 03.55"	99° 38' 57.95"	170	47° 21' 38.11"	99° 38' 51.82"
72	47° 22' 03.12"	99° 38' 57.81"	171	47° 21' 38.10"	99° 38' 51.81"
73	47° 22' 03.08"	99° 38' 57.80"	172	47° 21' 38.08"	99° 38' 51.81"
74	47° 22' 02.65"	99° 38' 57.64"	173	47° 21' 37.27"	99° 38' 51.39"
75	47° 22' 02.63"	99° 38' 57.63"	174	47° 21' 36.90"	99° 38' 51.22"
76	47° 22' 02.60"	99° 38' 57.62"	175	47° 21' 36.75"	99° 38' 51.16"
77	47° 22' 02.21"	99° 38' 57.46"	176	47° 21' 36.61"	99° 38' 51.12"
78	47° 22' 02.14"	99° 38' 57.43"	177	47° 21' 36.49"	99° 38' 51.08"
79	47° 22' 01.75"	99° 38' 57.24"	178	47° 21' 36.37"	99° 38' 51.06"
80	47° 22' 01.69"	99° 38' 57.20"	179	47° 21' 36.14"	99° 38' 51.03"
81	47° 22' 01.27"	99° 38' 56.97"	180	47° 21' 35.90"	99° 38' 51.00"
82	47° 22' 01.24"	99° 38' 56.94"	181	47° 21' 35.65"	99° 38' 50.99"
83	47° 22' 01.22"	99° 38' 56.94"	182	47° 21' 35.40"	99° 38' 50.99"
84	47° 22' 00.83"	99° 38' 56.69"	183	47° 21' 35.15"	99° 38' 51.00"
85	47° 22' 00.81"	99° 38' 56.68"	184	47° 21' 34.89"	99° 38' 51.02"
86	47° 21' 59.91"	99° 38' 56.10"	185	47° 21' 34.63"	99° 38' 51.05"

87	47° 21' 59.53"	99° 38' 55.87"	186	47° 21' 34.39"	99° 38' 51.09"
88	47° 21' 59.21"	99° 38' 55.69"	187	47° 21' 34.26"	99° 38' 51.12"
89	47° 21' 58.91"	99° 38' 55.55"	188	47° 21' 34.13"	99° 38' 51.16"
90	47° 21' 58.28"	99° 38' 55.28"	189	47° 21' 33.98"	99° 38' 51.22"
91	47° 21' 57.88"	99° 38' 55.11"	190	47° 21' 33.81"	99° 38' 51.30"
92	47° 21' 57.52"	99° 38' 54.98"	191	47° 21' 33.43"	99° 38' 51.51"
93	47° 21' 57.22"	99° 38' 54.88"	192	47° 21' 32.45"	99° 38' 52.10"
94	47° 21' 56.93"	99° 38' 54.80"	193	47° 21' 32.41"	99° 38' 52.13"
95	47° 21' 56.66"	99° 38' 54.74"	194	47° 21' 32.16"	99° 38' 52.27"
96	47° 21' 56.42"	99° 38' 54.71"	195	47° 21' 32.12"	99° 38' 52.29"
97	47° 21' 56.20"	99° 38' 54.69"	196	47° 21' 31.88"	99° 38' 52.40"
98	47° 21' 56.11"	99° 38' 54.69"	197	47° 21' 31.82"	99° 38' 52.43"
99	47° 21' 56.03"	99° 38' 54.70"	198	47° 21' 31.68"	99° 38' 52.49"

Зураг 1. Төслийн талбайн байршлын зураг

Зураг 2. Төслийн талбайн харагдах байдал

1.2. Ордын нөөцийн мэдээлэл

1.2.1. Ордын батлагдсан геологийн нөөц

“Жамп” ХХК-ийн “Бөөрөгийн ам” нэртэй алтны шороон ордын нөөцийг ЭБМЗ-ийн 2002 оны 12-р сарын 05-ны өдрийн хурлын 65 тоот дүгнэлт, Ашигт малтмалын хэрэг эрхлэх газрын даргын 2002 оны 12 дугаар сарын 09-ний өдрийн 111 тоот тушаалаар бодитой болон боломжтой (В+С) зэрэглэлээр 916.00 мг/м³ дундаж агуулгатай 657.71 мян.м³ элсэнд шлихээр 602.28 кг, химийн цэврээр 538.45 кг-аар ашигт малтмалын нөөцийн Улсын нэгдсэн тоо бүртгэлд бүртгүүлсэн байна.

2002 онд батлагдсан уг нөөцөөс усны онцгой болон энгийн хамгаалалтын бүстэй давхцалтай нөөцийг хасуулахад бодитой болон боломжтой (В+С) зэрэглэлээр 671.07 мг/м³ дундаж агуулгатай 181.59 мян.м³ элсэнд шлихээр 121.86 кг, химийн цэврээр 108.94 кг үлдэж байна.

Хүснэгт 2. 2002 онд батлагдсан нөөцийн хэмжээ

№	Нөөцийн хэсэглэлийн дугаар	Блокийн талбай, мян.м ²	Хөрсний эзлэхүүн, мян.м ³	Элсний эзлэхүүн, мян.м ³	Дундаж агуулга, мг/м ³	Шлих алт, кг	Хими цэвэр, кг
1	1-С	7.22	96.03	10.83	650.05	7.04	6.29
2	2-С	51.37	626.75	92.47	682.06	63.07	56.38
3	3-С	43.50	439.31	78.29	661.00	51.75	46.27
-	Нийт (С)	102.09	1162.09	181.59	671.07	121.86	108.94

2019 онд хайгуулын ХШ-44-46 шугамын хооронд гүйцэтгэсэн нэмэлт хайгуулын ажлын үр дүнг үндэслэн ЭБМЗ-ийн 2019 оны 07-р сарын 08-ний өдрийн хурлын ХХ-13-16 тоот дүгнэлт, АМГТГ-ын даргын 2019 оны 07-р сарын 09-ний өдрийн 11/70 тоот тушаалаар бодитой болон боломжтой (В+С) зэрэглэлээр 699.14 мг/м³ дундаж агуулгатай 37.26 мян.м³ элсэнд шлихээр 26.05 кг, химийн цэврээр 23.29 кг-аар ашигт малтмалын нөөцийн Улсын нэгдсэн тоо бүртгэлд бүртгүүлсэн байна.

Хүснэгт 3. 2019 онд батлагдсан нөөцийн хэмжээ

№	Нөөцийн хэсэглэлийн дугаар	Блокийн талбай, мян.м ²	Хөрсний эзлэхүүн, мян.м ³	Элсний эзлэхүүн, мян.м ³	Дундаж агуулга, мг/м ³	Шлих алт, кг	Хими цэвэр, кг
1	В-1	11.13	150.26	23.00	700.00	16.10	14.39
2	С-1	3.14	44.38	6.28	724.52	4.55	4.07
3	С-2	3.74	48.12	7.98	676.69	5.40	4.83
-	Нийт (В)	11.13	150.26	23.00	700.00	16.10	14.39
-	Нийт (С)	6.88	92.50	14.26	697.76	9.95	8.90
-	Нийт (В+С)	18.01	242.76	37.26	699.14	26.05	23.29

1.2.2. Ордын үлдэгдэл нөөц

2025 онд ордын боломжтой (2-С) зэрэглэлийн блокоос 681.98 мг/м³ дундаж агуулгатай 34.02 мян.м³ элсэнд шлихээр 23.2 кг, химийн цэврээр 20.74 кг нөөц олборлосон бөгөөд 2002 онд батлагдсан нөөцөөс 2026 оны 01-р сарын 01-ний байдлаар 668.56 мг/м³ дундаж агуулгатай 147.57 мян.м³ элсэнд шлихээр 98.66 кг, химийн цэврээр 88.20 кг нөөцийн үлдэгдэлтэй байна.

*Хүснэгт 4. 2002 онд батлагдсан нөөцийн үлдэгдэл
(2026.01.01-ний байдлаар)*

№	Нөөцийн хэсэглэлийн дугаар	Блокийн талбай, мян.м ²	Хөрсний эзлэхүүн, мян.м ³	Элсний эзлэхүүн, мян.м ³	Дундаж агуулга, мг/м ³	Шлих алт, кг	Хими цэвр, кг
1	1-С	7.22	96.03	10.83	650.05	7.04	6.29
2	2-С	33.07	403.49	58.45	682.10	39.87	35.64
3	3-С	43.50	439.31	78.29	661.00	51.75	46.27
-	Нийт (С)	83.79	938.83	147.57	668.56	98.66	88.20

2025 онд 2019 онд батлагдсан геологийн нөөцөөс олборлолт явуулаагүй тул 2026 оны 01-р сарын 01-ний байдлаар бодитой болон боломжтой (В+С) зэрэглэлээр 699.14 мг/м³ дундаж агуулгатай 37.26 мян.м³ элсэнд шлихээр 26.05 кг, химийн цэврээр 23.29 кг нөөцийн үлдэгдэлтэй байна.

*Хүснэгт 5. 2019 онд батлагдсан нөөцийн үлдэгдэл
(2026.01.01-ний байдлаар)*

№	Нөөцийн хэсэглэлийн дугаар	Блокийн талбай, мян.м ²	Хөрсний эзлэхүүн, мян.м ³	Элсний эзлэхүүн, мян.м ³	Дундаж агуулга, мг/м ³	Шлих алт, кг	Хими цэвр, кг
1	В-1	11.13	150.26	23.00	700.00	16.10	14.39
2	С-1	3.14	44.38	6.28	724.52	4.55	4.07
3	С-2	3.74	48.12	7.98	676.69	5.40	4.83
-	Нийт (В)	11.13	150.26	23.00	700.00	16.10	14.39
-	Нийт (С)	6.88	92.50	14.26	697.76	9.95	8.90
-	Нийт (В+С)	18.01	242.76	37.26	699.14	26.05	23.29

1.3. Уурхайн 2026 оны уулын ажлын төлөвлөгөө

1.3.1. Уурхайн 2026 онд ажиллах горим

Уурхайн ажилчид 14/14 хоногийн уртын ээлжээр ажиллах ба хоногт 2 ээлжээр, ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 12 цаг байна.

Уурхайн хөрс хуулалтыг дотоод овоолго үүсгэн хуулах бөгөөд уурхайн ашиглалтаар эвдрэлд өртсөн талбайд жил бүр техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийг хийж гүйцэтгэхээр төлөвлөсөн байна.

Уулын ажил нь 2026 онд цаг агаарын саатал, төлөвлөгдөөгүй техникийн засвар үйлчилгээ зэрэгт 14 хоног, баяр ёслол, амралтын өдрүүдэд 7 хоног сул зогсолт хийж нийтдээ 190 хоног ажиллахаар байна.

Хүснэгт 6. Уурхайн 2026 оны ажиллах горим

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2026 он
1	Календарийн хоног	хоног	211.00
2	Баяр ёслол, амралтын өдрүүд	хоног	7.00
3	Цаг агаараас хамаарсан сул зогсолт	хоног	14.00
4	Уурхайн жилд ажиллах бодит хоног	хоног	190.00
5	Хоногт ажиллах ээлжийн тоо	-	2.00
6	Ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	цаг	12.00
7	Ээлжийн сул зогсолт (цайны цаг)	цаг	1.00
8	Ээлжийн сул зогсолт (ээлж солилт, түлш тос, солилт)	цаг	1.00
9	Ээлжийн цаг ашиглалтын коэффициент	-	0.84
10	Уурхайн жилд ажиллах бодит цаг	цаг	3800.00

1.3.2. Уурхайн 2026 оны уулын ажлын төлөвлөлт

ТЭЗҮ-д тусгасны дагуу 2026 онд “Бөөрөгийн ам” алтны шороон ордыг ашиглах ил уурхайгаас 168.74 мян.м³ элс олборлож, 1,116.88 мян.м³ хөрс хуулах ба хөрс хуулалтын дундаж коэффициент 6.62 м³/м³ байна.

Хүснэгт 7. Уурхайн 2026 оны уулын ажлын төлөвлөлт

№	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2026 он
1	Шимт хөрс хуулалт	мян.м ³	29.95
2	Хөрс хуулалт	мян.м ³	1086.92
3	Нийт хөрс	мян.м ³	1116.88
4	Элс олборлолт	мян.м ³	168.74
5	Уулын цул	мян.м ³	1285.62
6	Хөрс хуулалтын коэффициент	м ³ /м ³	6.62

1.4. Уурхайн 2026 оны бүтээгдэхүүн гаргалтын төлөвлөгөө

2026 онд 556.80 мг/м³ агуулга бүхий 168.74 мян.м³ элс угаан баяжуулах бөгөөд 90.00%-ийн металл авалттай, химийн цэврээр 84.56 кг алт гарган авна.

Хүснэгт 8. Уурхайн 2026 оны бүтээгдэхүүн гаргалтын төлөвлөгөө

№	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2026 он
1	Олборлох элс, м ³	мян.м ³	168.74
2	Элсэн дэх алтны агуулга	мг/м ³	556.79
3	Элсэн дэх алт, кг /химийн цэврээр/	кг	93.96
4	Баяжмал дахь алт авалт	%	90.00
5	Алт гаргалтын хэмжээ, кг /химийн цэврээр/	кг	84.56
6	Хаягдал дахь алт алдалт	%	10.00
7	Хаягдал дахь алтны хэмжээ /химийн цэврээр/	кг	9.40

БҮЛЭГ-2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

2.1. Газрын гадарга, хэвлий

Жаргалант сум нь далайн түвшнээс дээш 2130 м өндөрт байрладаг бөгөөд хамгийн өндөр цэг нь далайн түвшнээс дээш 3257 м өргөгдсөн Түжил хайрхан уул юм. Хамгийн нам дор газар нь Давсан талын "Талын хонгор" болно. Тус сум нь газрын нэгдмэл сангийн тойргийн хуваариар Хангай-Хэнтийн уулархаг бүс нутагт хамаарагдана.

2.2. Уур амьсгал

Баянхонгор аймаг нь Монголын баруун өмнөд хэсэгт Хангайн нурууны өмнөх өндөрлөг, Говь Алтайн нурууны уулс, Алтайн өврийн говийг хамран говь хангайн бүсийг дамнан оршдог аймаг юм.

Баянхонгор аймгийн Заг, Жаргалант сумдын нутгаар өвөлдөө - 17°C-ээс -32°C хүйтэн, зундаа +15°C-ээс +34°C дулааны хэлбэлзэлтэй юм. Хамгийн их хүйтрэлт 12, 1-р сард болдог ба хамгийн их дулааралт 7, 8-р сард ажиглагдана.

Уулархаг нутгаараа жилийн дөрвөн улиралд хур тунадас ихтэй, цас бороо их орно. Тал хээрийн бүсдээ хур тунадас харьцангуй бага. Өвлийн цагт харилцан адилгүй буюу 10-50 см зузаантай цасан бүрхүүл тогтож уулархаг газраа 10-р сарын 15-наас дараа оны 4-р сарын 15 хүртэл үргэлжилнэ.

2.3. АГААРЫН ЧАНАР

Байгаль орчны төлөв байдлын судалгааны явцад гүйцэтгэсэн агаарын чанарын хэмжилтээс харахад уурхайн бүсэд PM1.0 ширхэглэгтэй тоосны нягтшил 12-аас 18 мкг/м³, PM2.5 ширхэглэгтэй тоосны нягтшил 20-ээс 25 мкг/м³, PM10.0 ширхэглэгтэй тоосны нягтшил 33-ээс 50 мкг/м³ байгаа нь “MNS4585:2016 - Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандартын хүлцэх агууламжаас бага байна.

Дээрх үр дүнгээс үзэхэд гадаад орчны агаар дахь тоосонцрын хэмжээ “MNS4585:2016 - Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандартад заасан хүлцэх агууламжаас хэтрээгүй байна.

2.4. Геологийн тогтоц ба геоморфологи

Бөөрөгийн амны урт нь 10 км орчим бөгөөд үүнээс амны адгийн 2-3 км хэсэг нь Мандалын голоос түрж ирсэн мөстлөгийн төгсгөлийн мореноор дарагдсан байдаг.

Алтны шороон хуримтлал үүсэх боломжтой хэсгийн хөндлөн зүсэлтийг авч үзвэл ихэнх тохиолдолд тэгш хэмтэй, амны дээд хэсэгтээ V хэлбэртэй нарийссан байх ба дунд хэсэгтээ арай өргөссөн тэгш бус хэмтэй, харин доод хэсэгтээ U хэлбэрийн төрхтэй байна. Хөндийн дундаас доош хэсэгт маш муу ялгарсан 2 дэнж ялгаж болох юм.

Гольдиरोлын дээрх нэгдүгээр дэнжийг 62-р шугамаас доош, үлдэгдэл маягийн, хажуугийн хурдсаар дарагдан маш муу ялгарсан өндөр дэнжийн фрагментуудыг 56-р шугамаас доош ажиглах боломжтой.

Голдирлын дээрх нэгдүгээр дэнж нь 1.0-1.5 м өндөртэй, харин үлдэгдэл хоёрдугаар өндөр дэнж нь 5-8 м хүртэл өндөртэй байдаг.

Бөөрөгийн ам нь байнгын устай жижиг голтой бөгөөд энэхүү гол нь ус ховортой хавар намрын улиралд Мандалын голд усаа хүргэж чадалгүй шургадаг ба ус ихэссэн зуны улиралд 2 м/сек хүртэл ундаргатай байдаг.

Бөөрөгийн голын голдирол ассиметр маягаар буюу голдуу хөндийн баруун хэсгийг даган байрлана. Голын хөндийн идэгдлийн гүн 700-800 м орчим бөгөөд неотектоник хөдөлгөөний улмаас хөндийн дээд хэсэг доод хэсгээ бодвол илүү өргөгдсөн байна.

Орд нь Бөөрөгийн амны дундаас дээш хэсэгт байрлах ба 1515 м урттай, 64-106 м өргөнтэй (Дунджаар 84 м) хэсэгт 100-200-400x20м-ийн тороор гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлаар 4.8-8.3 м зузаан хучаастай, 302-12709 мг/м³ дундаж агуулгатай 1.2-4.4 м зузаан элс тогтоогдсон.

2.5. ГАДАРГЫН БОЛОН ГАЗРЫН ДООРХ УС

Бөөнцагаан нуур-Байдраг голын сав газар нь Монгол орны баруун өмнөд хэсэгт Хангайн нурууны өмнөд өндөрлөг, Говь-Алтайн нурууны уулс, Алтайн өвөр говийг хамран говь-хангайн бүсийг дамнан оршдог.

Алтайн уулархаг их мужийн шинж давамгайлах ба сав газрын өмнөд зүүн өмнөд хэсгүүдэд Алтайн өвөр говийн мужийн шинж илэрдэг.

Тус сав газар нь Алтайн нурууны уулс, Хангайн уулархаг их мужийн дэд муж болох далайн түвшнээс дээш 2000-3000 м өндөрт өргөгдсөн Хангайн нурууны салбар уулсын хэсэгт хамаардаг.

Уг мужид байрлах Нууруудын хөндийн хамгийн том нуур болох Бөөнцагаан нуур тус сав газарт багтана.

Хангайн нурууны өмнөд хэсэгт нарийн зурвас байдлаар тархан, өндөрлөг нь огцом буурч, бүр толгодорхог төрхтэй болсон уулстай. Дундаж өндөрлөг нь 1800-2000 м хүрч намсах ба урагшаа говийн нурууны хөндий рүү дөхөхөд улам намссаар тэгшдүү зоо болдог.

Төслийн талбайн ойр орчимд гадаргын ус байхгүй болно.

Байгаль орчны төлөв байдлын судалгааны явцад авсан усны дээжийн шинжилгээний бүх үзүүлэлтүүд нь “MNS 0900: 2018 - Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ” стандарттай харьцуулахад стандартаас давсан үзүүлэлт байхгүй байна.

2.6. ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ

Төсөл хэрэгжих талбай орчмын бүс нутаг нь өндөр уулын хээр бүхий экосистемтэй, д.т.д 2400-2500 м үнэмлэхүй өндөртэй уул бүхий газарт байрлах бөгөөд хөрсөн бүрхэвч нь хад чулуу болон Уулын хээрийн хөрсний дэд хэв шинжид багтах чулуурхаг нимгэн ба сайргархаг Хар хүрэн, чулуурхаг Хар шороон төрлийн хөрснүүд тархсан байна.

Эдгээр хөрс нь ерөнхий үржил шимийн түвшин дундаас их буюу ялзмагийн агууламж нь 3-7.8%, нимгэндүү үе давхаргатай, хөрс үүсгэгч хурдас нь том жижиг чулуу болон нарийн элсэрхэг ба шаварлаг хагшаастай, хэврэгдүү бүтэцтэй учраас шороон зам зэрэг техникийн нөлөөтэй эвдрэл талхагдалд тэсвэр дунд зэрэг, эргэж нөхөн сэргэхдээ мөн удаавтар байна.

Талбайн ерөнхий онцлог нь хонхор хотос болон гуу жалга бүхий газруудад салхины ба усны нөлөөгөөр зөөгдөж ирсэн элсэрхэг болон тоосорхог хурдас хуримтлалтай, гүвээрхэг хэсгээрээ чулуурхаг ба сайргархаг, нугачаа хэрчигдэл ихтэй байна.

Хүний үйл ажиллагааны нөлөөтэй эвдрэл талхагдал одоогоор дунд зэрэг байна. Газрын гадаргын геоморфологийн хэлбэр нь уул үүслийн атираашил гаралтай, хэмжээний хувьд макро рельефийн төрөлд хамаарах бөгөөд талбайн ойр орчмын уулс ус, салхины нөлөөгөөр элэгдэж хуримтлагдах замаар үүссэн байна.

Байгаль орчны төлөв байдлын судалгааны үе шатанд хөрсний үржил шимийн түвшнийг тодорхойлдог голлох үзүүлэлт болох хөрсний ялзмаг, хөдөлгөөнт фосфор, кали болон хөрсний хими шинж чанарын үзүүлэлт болох хөрсний урвалын орчин (pH), карбонатын агууламж, хөрсний хялбар уусах давсжилт (ЕС) гэсэн үзүүлэлтүүдийг тодорхойлсон бөгөөд үзүүлэлт тус бүрийн үр дүнгийн талаар доор дэлгэрэнгүй тайлбарласан болно.

Төслийн нийт талбайн хэмжээнд одоогоор уурхайн үйл ажиллагааны нөлөөгөөр болон барилга байгууламж зам талбайд өртсөн нийт 20.6 га газар байна. Эдгээр нь нийт төслийн талбайн 28% болж байна. Гэхдээ үүнээс техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийгдсэн талбай 16.7 га байна.

Хортой хүнд металл гэдэгт дараах 6 хүнд металл багтана. Үүнд: Хар тугалга (Pb), кадмий (Cd), хром (Cr), цайр (Zn), никель (Ni), зэс (Cu) орно. Эдгээрээс Cd, Cr, Pb нь онцгой хортой, Co, Cu, Ni, Zn нь хортой био-идэвхт хүнд металлууд гэж үздэг.

Онцгой хортой хүнд металлууд нь амьд организмд учруулах хор нөлөөлөл ихтэй, амьд организмд их хэмжээгээр орсон тохиолдолд өвчин үүсгэх улмаар үхүүлэх хүртэл аюултай байдаг. Харин хортой био-идэвхт хүнд металлууд нь хоруу чанарын хувьд онцгой хортой хүнд металлуудаас арай бага, тодорхой хэмжээгээр амьд организмд байх ёстой боловч амьд организмд их хэмжээгээр хуримтлагдвал эндемик буюу орогномол өвчин үүсгэдэг аюултай.

Судалгааны үр дүнгээс харахад онцгой хортой хүнд металлуудаас кадми (Cd) маш бага буюу бараг илрээгүй байна. Бусад металлууд стандартын хүлцэх агууламжаас хэтрээгүй буюу хэвийн түвшинд байна.

2.7. УРГАМЛЫН НӨМРӨГ

Баянхонгор аймгийн Жаргалант сумын нутагт байрлах төслийн талбай нь Монгол орны ургамал газарзүйн тойргоор Хангайн уулын ойт хээрийн тойрогт хамаарагддаг (Өлзийхутаг Н.).

Энэ бүс нь Монгол орны төв хэсэг болох Хангайн уулархаг бүс нутгаас эхлэх ба баруун хойноос зүүн урагш чиглэсэн, уртаараа 600 орчим км, хойш Хөвсгөл нуур хүртэлх өргөн уудам нутгийг хамаарна.

Энэ тойрогт 1551 зүйл (Urgamal et al. 2016) гуурст ургамал ургадаг бөгөөд Сибирийн тайгын элементүүд, нөгөө талаас Монголын хээрийн төлөөлөгчид бас Дагуурын элементүүд нэвтэрч байршсанаас уулын хээр, ойн бүслүүр ээлжлэн солигдоно.

Хангайн нурууны тагт Алтай-Саяаны өндөр уулын элементүүд нэлээд бий. Энэ тойргийн ургамлын аймаг нь Алтай Соёны өндөр уулын ургамлаас гадна Дагуур-Монголын хээрийн ургамал оролцсон өвөрмөц холимог бүтэцтэй, өөрийн унаган ургамал болон түгээмэл тархац бүхий зүйлүүдтэй юм. Зөвхөн энэ тойрогт тохиолдох 45 зүйл (Urgamal et al. 2016) ургамал тэмдэглэгджээ.

Хангайн тойргийн үндсэн төрхийг үзүүлэгч ургамлуудад: Хангайн хумилж (*Alchemilla changaica*), Хангайн хунчир (*Astragalus changaica*), Юлдэн шүүдрийн-ойм (*Botrychium lanceolatum*), Төгрөг навчит хус (*Betula rotundifolia*), Сөөгөн хус (*Betula fruticosa*), Алирс (*Vaccinium vitis-idaea*), Монгол хундгана (*Adonis mongolica*), Юнатовын шивэлз (*Ptilagrostis junatovii*), Павловын сорвоо (*Calamagrostis pavlovii*), Час-улаан шивэлгэнэ (*Selaginella sanguinolenta*), Тагийн биелэг (*Poa alpina*), Кудой улаантолгой (*Agrostis kudoii*), Нарийннавчит улалж (*Carex tenuiflora*), Ороонго хорс (*Acontium volubile*), Цийрнавчит сарнай (*Rosa pimpinellifolia*), Клеменц ортууз (*Oxytropis klementzii*), Монгол ганга (*Thymus mongolicus*), Нүцгэн шүхэргэнэ (*Cenolophium denudatum*), Хангайн шарилж (*Artemisia changaica*), Монгол багваахай (*Taraxacum mongolicum*), Алтайн нил (*Viola altaica*) зэрэг орно.

Төслийн талбай нь ойт хээр, уулын хээрийн ургамалжилтай. Манай оронд тархсан уулын хээрийн ноёлогч ургамлуудад Ботууль (*Festuca lenensis*), Даагансүүл (*Koeleria macrantha*), Биелэг (*Poa attenuata*) зэрэг жижиг дэгнүүлт үетнүүд, мөн Зүр өвс (*Filifolium sibiricum*) орно. Харин Нангиад Түнгэ (*Leymus chinensis*), Крыловын хялганат (*Stipa krylovii*), Дэрвээн хазаар өвс (*Cleistogenes squarrosa*), Ерхөг (*Agropyron cristatum*) зэрэг хуурай хээрийн зонхилогч үетнүүдийн арви уулын хээр ба хуурай хээрийн шилжилтийн зааг нутгаар нэмэгдэж дэд зонхилогчийн үүрэгтэй болно (И.Түвшинтогтох, 2014.).

2.8. АМЬТНЫ АЙМАГ

“Бөөргийн амны” алтны шороон орд орчимд тохиолдох амьтдын зүйлийн бүрдлийг хээрийн судалгааны материал, санал асуулгын үр дүн, өмнө хийгдсэн судалгаа, байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тайлан болон Gombobaatar et al (2011), Terbish et al (2013), Батсайхан нар (2022), Gombobaatar (2022) зэрэг бүтээлтэй харьцуулан гаргасан ба 4 зүйлийн хоёр нутагтан, мөлхөгч, 78 зүйлийн шувуу, 31 зүйлийн хөхтөн амьтан тохиолдоно.

Энэ бүс нутагт тохиолдох амьтад Монгол орны хоёр нутагтан, мөлхөгчдийн улаан данс (2006), Монгол улсын хөхтөн амьтны улаан данс (2006), Монгол орны шувуудын улаан данс (2011), Монгол улсын Улаан ном (2016), Олон улсын конвенциуд болон Монгол улсын хууль тогтоомжоор тус тус хамгаалагдана.

Төслийн талбай нь Баянхонгор аймгийн Жаргалант сумын Хөндлөн булаг 3-р багийн нутаг Бөөрөгийн нурууны баруун ам болох Бөөргийн гол дагуу 74.17 га талбайтай. Энэ орчмын нутаг нь Хангайн гол нурууны өмнөд өндөр уул нурууд, мөсөн голын үйлдлээр үүссэн талын хэв шинжтэй.

Байгалийн бүс, бүслүүрийн хувьд өндөр уулын нуга, тундрын бүслүүрт багтана. Монгол орны-физик газарзүйн мужлалаар Хангай-Хэнтийн уулархаг их мужийн Хангайн мужийн Хангайн гол нурууны тойрогт хамаарна.

2.9. ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТТАЙ ГАЗАР НУТАГ

Баянхонгор аймагт нийт найман Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгууд байх ба Жаргалан суманд Заг байдрагийн голын эхэн сав-БЦГ байна.

Баянхонгор аймгийн Жаргалант суманд 16 орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутаг байна.

Баянхонгор аймгийн Жаргалант сумын нутагт орших “Жамп” ХХК-ийн “Бөөргийн ам”-ийн алтны шороон ордыг ашиглах төсөл нь улсын болон орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутагтай давхцалгүй байна.

2.10. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВ

Баянхонгор Аймгийн хэмжээнд 54 түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгал байх ба үүнээс Жаргалант сумын хэмжээнд 2 түүх соёлын үл хөдлөх өв бүртгэгдсэн байна.

Төслийн талбай нь дээрх бүртгэгдсэн түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгалуудад шууд нөлөө үзүүлэхээргүй, хол зайтай байна.

2.11. НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСАГ

Жаргалант сум нь 1940 онд Заг сумаас салж Байдрагийн үржлийн сангийн аж ахуйг түшиглэн байгуулагджээ.

Байдраг үржлийн сангийн аж ахуй нь нарийн, нарийвтар ноосны чиглэлийн хонин сүргийн бүтцийг шинээр бий болгож түүнийгээ “Чамаар” (Байдраг) үүлдрийн хонь гэж нэрлэсэн.

Энэхүү сангийн аж ахуй нь тухайн үедээ "Эрдэнэт хивс" компанид ноосоо нийлүүлдэг байсан ба Эрдэнэт хивсний үндсэн түүхий эд нь мөнөөх нарийн, нарийвтар урт ноос юм.

Жаргалант сум нь Байдрагийн сангийн аж ахуйг түшиглэн байгуулагдсан болохоор нийт монголчууд Жаргалант гэхээсээ илүүтэйгээр Байдраг гэж нэрийдэх болжээ. Засаг захиргааны нэгжийн хувьд 4 багт хуваагдах бөгөөд 1-р багийг Нам толгойн баг, 2-р багийг Өлзийт өндрийн баг, 3-р багийг Хөндлөн булгийн баг, 4-р багийг Эмээл толгойн баг гэж нэрлэнэ.

Сумын хэмжээнд 2025 оны байдлаар 4199 хүн амьдарч байгаа ба өмнөх онуудтай харьцуулахад 0.78% буурсан үзүүлэлттэй байна.

Малын бүтэц 2025 оны жилийн эцсээр адуу 22.45 мян.толгой, үхэр 39.11 мян.толгой, хонь 121.35 мян.толгой, ямаа 92.2 мян.толгой, тэмээ 0.1 мян.толгой тус тус тоологдсон ба сумын хэмжээнд 275.19 мян.толгой мал тоологдсон байна.

БҮЛЭГ-3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

3.1. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөлөл

Ил уурхайн ашиглалтын төлөвлөгөөгөөр ил уурхай, хөрсний гадаад овоолго, үржил шимт хөрсний овоолго, уурхайн хотхон, баяжуулах үйлдвэрийн талбай, авто зам зэрэг орно.

Уурхайн хотхон, баяжуулах хэсгийн талбай, дотоод тээврийн замыг уурхайтай ердийн замаар холбоно. Орд ашиглалтын 2 жилийн хугацаанд 15.0 га талбай эвдрэлд өртөхөөр байна.

Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх гол нөлөөллүүд:

- Машин техникийн хөдөлгөөний улмаас олон салаа зам үүсэж талбайн ургамлыг сүйтгэж, хөрсийг халцалж, газрын элэгдэл, эвдрэлд оруулан тоос шороо ихээр дэгдэж, агаар, орчны хөрс ургамлыг бохирдуулах, хөрсний гадаргад хуурай тоос шороон хучаас үүсэх,
- Хөрсний элэгдэл эвдрэл үүсгэснээр байгалийн ус салхины эвдрэлийг эрчимжүүлж хөрс салхинд хийсэх болон усаар угаагдаж элэгдэх,
- Хөрс эвдэрч физик шинж чанар нь алдагдсанаар хөрс хуурайших, хөрсний биологийн нөөц хомсдох, үржил шим нь алдагдах
- Шатах тослох материал, нефтийн бүтээгдэхүүн хөрсөнд нэвчиж хөрс бохирдох,

Хүснэгт 9. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн эрчмийн үнэлгээ

Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөллийн						
	Шинж	Эрчим	Магадлал	Тархалт	Хугацаа	Нөхөн сэргээгдэх боломж	Дүн, хэмжээ
Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх нөлөөлөл							
Тус ордын хувьд 59.96 мян.м3 хөрс хуулж, 15 га талбайн хөрсийг элэгдэл, эвдрэлд оруулна.	-1	2	2	1	2	-2	-9
Уурхайн олборлолтын явцад хоосон орон зай үүсэх ба жилд дунджаар 488.28 м мян.м3 уулын ажил гүйцэтгэнэ.	-1	2	2	1	1	-2	-8
Газрын гадаргуу, хөрсөн бүрхэвчийн тогтоц алдагдаж хөрсний үржил шимт үнэт нөөц багасгах	-1	3	3	1	3	-2	-12
Ахуйн болон шингэн хог хаягдал, шатахуун, тослох материал хөрсөнд ил задгай асгарч, хөрсийг бохирдуулах	-1	3	3	1	1	-2	-10
Газрын хэвлийд хоосон орон зай үүссэний улмаас хүн, амьтанд аюултай байдал үүсэх	-1	3	2	1	2	-2	-10
Олборлолт, барилга байгууламж, овоолго, зам зэрэгт өртөх эдэлбэр газар ашиглалтаас гарах	-1	3	3	1	3	-1	-11
Дүгнэлт: Төслөөс гадаргын болон газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг үнэлж үзэхэд -8-аас -12 хооронд буюу дундаас маш их сөрөг нөлөөтэй байгаа төдийгүй дунд зэргийн эерэг нөлөөлөл үзүүлэхээр байна. Хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг цаг тухай бүр нь авч хяналт мониторингийг авч хэрэгжүүлснээр сөрөг нөлөөллийг багасгах хөрсөнд ямар нэгэн сөрөг нөлөөгүй үйл ажиллагаа явуулах боломжтой байна.							

3.2. Ургамлын нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл

Хээрийн ихэнхи ургамлууд хөрсний усаар тэжээгдэх зохилдлого бүхий гүн нэвтрэлттэй үндэсний системтэй байдаг.

Тиймээс энэ бүс нутагт уурхайн үйл ажиллагааны нөлөөллөөс үүдэлтэй газрын доорх усны нөөцийн өөрчлөлт ургамлын нөмрөгт ихээхэн нөлөө үзүүлэх боломжтой.

Мөн уурхайн үйл ажиллагааны явцад ашиглагдах янз бүрийн химийн бодисууд буюу түлш, тос тосолгооны материал, ахуйн хэрэглээний химийн бодисууд байгальд алдагдаж хөрс, гадаргын усны бохирдлыг бий болгосноор ургамлын ургах чадварт муугаар нөлөөлж болно.

Ургамлын нөмрөгт үзүүлэх гол нөлөөллүүд:

- Тоосжилт үүссэнээс ургамал ба ургамлын бүрхэвч дээж бууж, үүнээс шалтгаалан навч гэрлийг шингээх нь буурч ургамлын фотосинтезийн бүтээмж доройтох болно.
- Уурхайн олборлолт, барилга байгууламж, дэд бүтцийн үйл ажиллагаагаар хэсэг газрын ургамал бүрмөсөн устах юм. Ургамал талхлагдах салаа зам, машин техник замбараагүй зорчих нь сөргөөр нөлөөлнө.
- Хог хаягдал салхиар дамжиж тархах болон хөрсөнд нэвчих байдлаар ургамал, хөрс, гүний усыг бохирдуулах нөхцөл болно,
- Төслийн түүхий эд, материалыг зөөв тээвэрлэх тээврийн замын хэмжээгээр ургамлын нөмрөг, хөрсөн бүрхэвчид сөрөг нөлөө үзүүлнэ,
- Хөрс хуулах, хөрсний овоолго хийх явцад тэр хэмжээгээр ургамлын бүрхэвч устаж, дарагдана,
- Төслийн явцад бусад зориулалтаар газар ашиглахад ургамлын төрөл зүйл устаж үгүй болох, хувьсаж өөрчлөгдөх сөрөг нөлөөтэй,
- Уурхайн үйл ажиллагаа явагдахад зам талбайд хөрс, ургамлын хамтаар амьтны аймаг, ялангуяа шавж хорхой үе нугаламгүй амьтад, шавж идэштэн, хэвлээр явагч хийгээд бичил амьтад устаж үгүй болно.

Хүснэгт 10. Ургамлын нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөлийн эрчмийн үнэлгээ

Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөллийн						
	Шинж	Эрчим	Магадлал	Тархалт	Хугацаа	Нөхөн сэргээгдэх боломж	Дүн, хэмжээ
Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх нөлөөлөл							
Хөрс хуулалт, ачих, буулгах зэрэг технологийн үйл ажиллагаанаас агаарын орчинд тоосжилт үүсэж ургамлан нөмрөг талхлагдалд өртөнө.	-1	3	3	1	3	-2	-12
Орчны бохирдлын нөлөөгөөр ургамлан нөмрөгийн амьдрах орчныг доройтуулах.	-1	3	2	1	1	-2	-9
Төслийн талбай дээрх тоос шороо нь салхины аясаар ургамлын эд эсүүд дээр унаж, урт удаан хугацаанд хуримтлагдан ургамлыг үхүүлэх ургамлын фотосинтезийн процесс явагдах нөхцөлийг бууруулах ургамлыг гадаргууг түлэх багтраах зэрэг нөлөөлөл үзүүлнэ.	-1	3	2	1	1	-2	-9
Элс олборлон тээвэрлэх үйл ажиллагааны үед хөдөлмөр хамгааллын ажлыг сайтар хангаагүйгээс бензин тос хорт утааг алдах асгах зэрэг нөлөөллийг үүсгэж ургамлан нөмрөг болон хөрсөн бүрхэвчийг бохирдуулна.	-1	3	2	1	1	-2	-9
Дүгнэлт: Төслөөс ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг үнэлж үзэхэд -9-аас -12 хооронд буюу дундаас маш их сөрөг нөлөөтэй байгаа төдийгүй дунд зэргийн эерэг нөлөөлөл үзүүлэхээр байна. Ургамалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг цаг тухай бүр нь авч хяналт мониторингийг авч хэрэгжүүлснээр сөрөг нөлөөллийг багасгах усанд ямар нэгэн сөрөг нөлөөгүй үйл ажиллагаа явуулах боломжтой байна.							

3.3. Амьтны аймагт үзүүлэх нөлөөлөл

Баянхонгор аймгийн Жаргалант сумын нутагт орших “Жамп” ХХК-ийн “Бөөрөгийн ам” алтны шороон ордыг ашиглах төслийн амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг дараах байдлаар тодорхойлжээ.

Хүснэгт 11. Амьтны аймагт үзүүлэх болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөллийн						
	Шинж	Эрчим	Магадлал	Тархалт	Хугацаа	Нөхөн сэргээгдэх боломж	Дүн, хэмжээ
Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх нөлөөлөл							
Төслийн үйл ажиллагаа, машин техник, тоног төхөөрөмжийн дуу чимээ, хөдөлгөөнөөс амьтад дайжин амьдрах орчин өөрчлөгдөх	-1	3	2	2	3	-1	-9
Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөнд амьдарч шавж, жижиг хөхтөн амьтад шууд сөрөг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй.	-1	2	3	1	3	0	-9
Зарим зүйлийн шавьж, сээр нуруугүйтэн амьтдыг тоо толгой буурах	-1	3	3	1	3	0	-10
Зэрлэг амьтдын амьдрах орчин, нутагшил, байршил, үржилд нөлөөлөх	-1	3	2	1	3	0	-9
Орон нутгийн идээшилтэй бэлчээрийн хөхтөн амьтдад амьдрах орчин, үржилд үзүүлэх нөлөө	-1	2	2	1	3	0	-8
Байнгын нутагшилтай шувуудад үзүүлэх нөлөө	-1	1	2	1	3	0	-7
Уурхайн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор уурхайн ажиллагсад болон шинээр шилжин ирэгсэд ан амьтдыг хулгайгаар агнаж болзошгүй	-1	1	1	1	1	0	-4
Шатах тослох материалын хадгалалт, бохирын болон хогийн цэгийг зохих журмын дагуу байрлуулж ашиглаагүйн улмаас амьтан хордох, өвчлөх сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй	-1	3	3	2	1	0	-9

Дүгнэлт: Уурхайн ашиглалтын үед үүсэх нөлөөллийг үнэлж үзэхэд том хөхтөн болон зэрлэг ан амьтан, мөлхөгч, мэрэгч, шувуунд дундаас их эрчимтэй сөрөг нөлөөтэй байна. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах, зайлсхийх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлснээр төслийн зүгээс амьтдын амьдрах орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл урт хугацаанд бага зэрэг буюу ноцтой хэмжээнд биш гэж үзэв.

3.4. Орон нутгийн иргэдэд үзүүлэх нөлөөлөл

Төслөөс орон нутгийн хүн амд үзүүлэх нөлөөллийг ажил эрхлэлт, амьжиргаа, шилжилт хөдөлгөөн, нүүлгэн шилжүүлэлтийн хувьд авч үзжээ.

Алтны шороон ордыг ашиглах төсөл хэрэгжсэнээр сумын түвшинд ажил эрхлэлт, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ нэмэгдэж үүнийг дагаад иргэдийн амьжиргаанд эерэг нөлөөлөл үзүүлнэ.

Мөн уурхайг урьдчилсан байдлаар 2 жилийн хугацаанд ашиглах бөгөөд орон нутгийн иргэдэд үзүүлэх нөлөөлөл нь урт хугацааны шинж чанартай байхаар байна.

3.5. Орон нутгийн эдийн засгийн хөгжилд үзүүлэх нөлөөлөл

Төсөл хэрэгжсэнээр нөлөөллийн бүсийн сумын эдийн засагт дараах байдлаар шууд болон шууд бус эерэг нөлөөллүүд үзүүлнэ.

Эдгээрт:

- Ажил эрхлэлт нэмэгдэх,

- Уурхайд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ нийлүүлснээр орлого нэмэгдэх, иргэдийн амьжиргаа сайжрах,
- Сумын орлогын эх үүсвэр бэхжих,
- Бизнес хөгжихөд таатай орчин бүрдэх

3.6. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВД ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨ

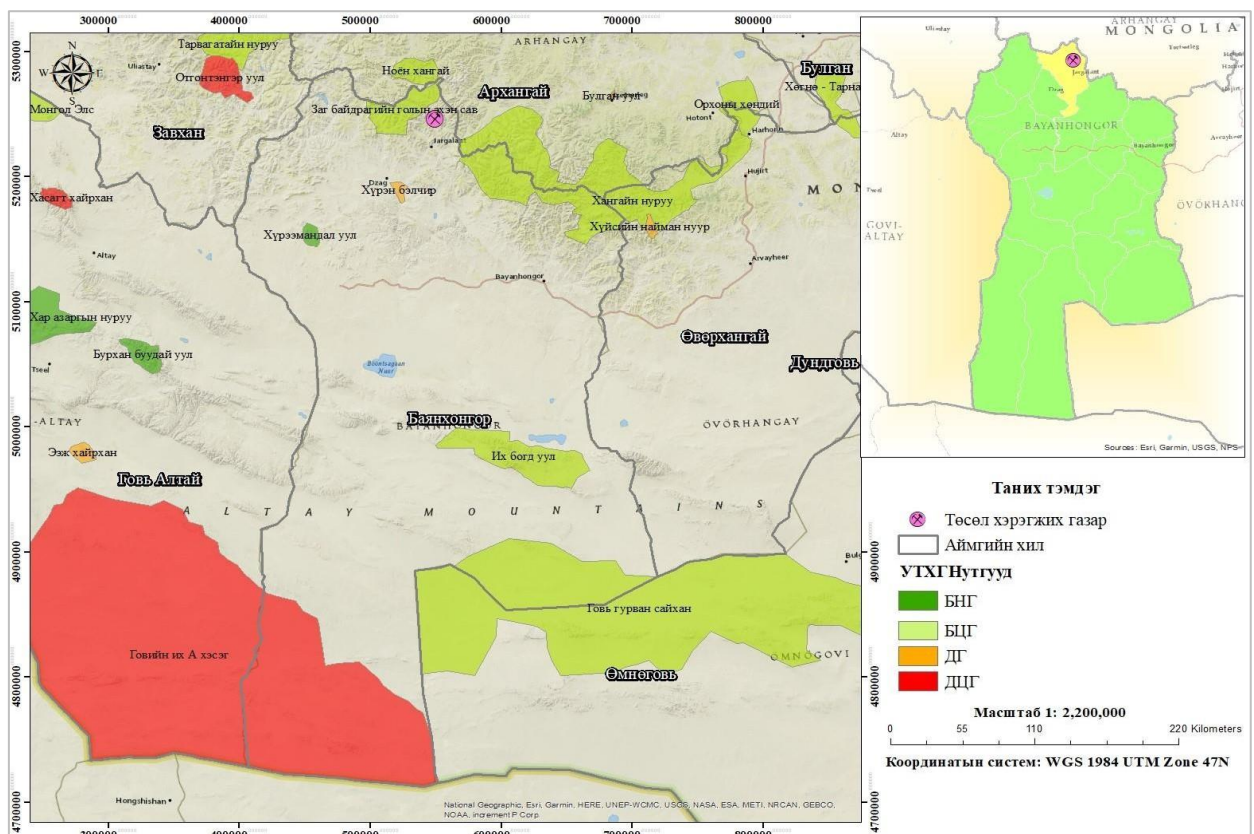
Төсөл хэрэгжих талбайн ойр орчимд ямар нэг түүх, соёлын өв, дурсгал зүйлс байхгүй тул сөрөг нөлөө тодорхойлогдохгүй.

Хэрэв уурхайн үйл ажиллагааны үед археологийн болон палеонтологийн ховор түүх соёлын дурсгалт олдворууд гарч ирэхэд төрийн холбогдох байгууллагуудад заавал мэдэгдэх ёстой.

3.7. ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТТАЙ ГАЗАР НУТАГТ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨ

Төслийн талбайн ойр орчимд улсын тусгай хамгаалалттай газар нутаг байхгүй бөгөөд төсөл хэрэгжиж буй талбай нь орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгуудтай давхцалгүй байна.

Баянхонгор аймагт нийт найман Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгууд байх ба Жаргалан суманд Заг байдрагийн голын эхэн сав-БЦГ байна. Төслийн талбай нь улсын тусгай хамгаалалттай газар нутагтай давхцалгүй байна.

Зураг 3. Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгууд

БҮЛЭГ-4. 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

4.1. 2026 ОНЫ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Зорилго: “ЖАМП” ХХК-ийн “Бөөрөгийн ам” нэртэй алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүний эрүүл мэнд, нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ буюу зайлшгүй хийж гүйцэтгэх ажлыг төлөвлөхөд байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зорилго оршино.

“Бөөрөгийн ам” алтны шороон ордыг ашиглах уурхайн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А-618 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалыг баримталсан бөгөөд БОМТ-нд багтах нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох, түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө зэрэг ажлууд хийгдэхгүй болно.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, нөхөн сэргээх, тухайн жилийн БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд **74,092,500.0** төгрөг зарцуулахаар төлөвлөж тухайн ажлуудын хэмжээ, гарах үр дүн, хариуцах эзэн, баримталж ажиллах арга зүй, стандарт, холбогдох хууль тогтоомжийг тусгаж, зардлын задаргааг тусгав.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хамрах хүрээ, гол зорилт:

Энэхүү тайлангийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт нь дараах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд оршино.

Үүнд:

- ✓ Агаарын чанар, хөрсөн бүрхэвчид төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг багасгах, бууруулах, арга хэмжээг тогтоох,
- ✓ Байгаль орчныг хамгаалахад хяналт тавих хугацаа, хариуцах эзэнийг тогтоох,
- ✓ Шаардлагатай хөрөнгө зардлыг урьдчилсан байдлаар тооцож тодорхойлох,
- ✓ БОМТ-ий дагуу үйл ажиллагаа явуулахад дагаж мөрдөх эрх зүйн баримт бичгүүдийг тодорхойлох,
- ✓ Мэргэжлийн байгаль орчны ажилтантай байх,
- ✓ БОМТ-ий тайлан болон БОМТ-ний хэрэгжилтийг цаг тухай бүрд холбогдох байгууллагуудад хүргүүлэх, тайлагнах, хүлээлгэн өгөх шаардлагатай.

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө: Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31-р зүйл болон 2012 онд шинэчлэн батлагдсан байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд аливаа төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний бүрдэл хэсэг болох байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг багасгах, арилгах арга хэмжээ, дүйцүүлэн хамгааллын ажил хийх, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгасан байхаар заасан.

Хуулийн дээрх шаардлагын дагуу “Бөөрөгийн ам” нэртэй алтны шороон ордыг ашиглах төслийн үйл ажиллагаанаас тухайн нутаг дэвсгэр, бүс нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардлын хамт тодорхойлж, баримтлах хууль, дүрэм журам, стандартуудыг хамтатган байгаль хамгаалах төлөвлөгөөг боловсруулав.

4.2. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 12. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
-	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Агаарын чанар								
1.1	Үйлдвэрээс ажилчдын амрах байр хүртэлх түрж тэгшилсэн шороон замаар зорчих үед хурд хэтрүүлэн явснаар тоосжилт үүснэ	Хурдны заалтын тэмдэг тавих	Шороон зам	ш	100,000.00	4	400,000.00	Үйл ажиллагаа эхлэх үед	- MNS 4597:2013 - Авто замын тэмдэг. Техникийн ерөнхий шаардлага.
1.2	Дотоод замыг салхи ихтэй, хуурайшилттай өдрүүдэд 2 л/м2 нормоор усалж байх, зам талбайн тоос босох гадаргууг хөрс барьцалдуулагч бүхий усаар шүрших	Замын усалгаа хуурайшилттай үед хийх		Дотоод үйл ажиллагааны зардлаар	-	-	-	Тоос шороо ихээр боссон, хуурайшилттай үед	- Байгаль орчны сайдын 2015 оны А301 дүгээр тушаал
-	Зардлын дүн				-	-	400,000.00	-	-
2	Гадаргын ба газрын доорх усны нөөц								
2.1	Бөөргийн голын усны урсцыг хамгаалах, сэргээх	Гадаргын болон газрын доорх усыг хамгаалах талаар ордын нөхцөлд тохирсон цогц бодлогыг хэрэгжүүлэх, төлөвлөгөө боловсруулан мөрдөн ажиллах	Бөөргийн гол	-	1,000,000.00	1	1,000,000.00	2026 онд	- Усны тухай хууль

		Ажилчдын аюулгүй ажиллагааны дүрэмд ус хамгаалах тухай тусгаж өгөх	Уурхайн ажилчид	-	-	-	-	2026 онд	- Ус ашигласны төлбөрийн тухай хууль
		Зуны улиралд аадар борооны үед үер болох нөхцөлтэй тул уурхай, овоолго зам талбай усанд автаж болзошгүй тул үерийн уснаас хамгаалах, усыг хатуу хог хаягдлаар бохирдуулахгүй байх хамгаалалтын далан шуудуу барих арга хэмжээ авах	Уурхай	-	360,000.00	1	360,000.00	2026 онд	- Усны бохирдлын төлбөрийн журам
		Байгалийн гэнэтийн эрсдэлийг урьдчилан тооцох, учирсан тохиолдолд яаралтай арга хэмжээний хөтөлбөр боловсруулах	Уурхай	-	-	-	-	2026 онд	- Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хууль
		Ахуйн хэрэглээнээс гарах бохир ус цэвэрлэх септик систем суурилуулах	Уурхай	ТЭЗҮ-д тусгасан уурхайн магадлаагүй ажлын зардлаас авах			-	2026 онд	
-	Зардлын дүн				-	-	1,360,000.00	-	-
3	Хөрсөн бүрхэвч								
3.1	Газрын чанар доройтох, эвдрэх, бохирдох	Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгаа хийлгэх	Уурхайн эзэмшлийн талбайд	Үйл ажиллагааны зардлаас			-	2026 онд	Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгаа хийх журам
3.2	Уурхай талбай хүртэл сайжруулсан шороон зам тавьснаар ул хөрс эргэсэн сул шороо ихтэй унаган төрхөө алдсан	Уурхайн талбай болон шороон замын 2 талаар орон нутагт ургах боломжтой мод, бут тарих	Уурхайн талбай, зам дагуу	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөгөөр			-	2026 онд	- MNS 6141:2011 - Навчит төрлийн модны суулгац. Техникийн шаардлага.
-	Зардлын дүн				-	-	-	-	-

4		Ургамлын нөмрөг							
4.1	Талбай доторх ургамлын нөмрөг устаж үгүй болох сөрөг нөлөөлөлтэй	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг орон нутгийн БОГ, газрын даамал нартай зөвшилцөн мод тарих газрыг сонгох	Орон нутаг	Дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээний төлөвлөгөөнд шаардагдах зардал тусгагдсан			-	2026 онд	-
-	Зардлын дүн			-	-	-	-	-	
5		Байгалийн гамшиг, аваар осол, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх							
5.1	Уурхайн осол гэмтэл, тоног төхөөрөмжийн саатал зэрэгт ажиллагсад өртөх, хариу арга хэмжээ авч чадахгүйгээс үүдэн эрүүл мэндэд нь хохирол учрах	Уурхайн бүх ажилтнуудыг ХАБЭА-н болон галын аюулгүй ажиллагааны сургалтад хамруулах, өдөр бүр ажилд гарахын өмнө аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгч байх	Нийт ажиллагсдад	Үйл ажиллагааны зардлаас			-	Үйл ажиллагааны тур	-
5.2	Байгалийн гамшгаас үүсэх нөлөөлөл	Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх, эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг өөрийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх, холбогдох даатгалд хамрагдах	Уурхайн барилга байгууламж	-	4,500,000.00	1	4,500,000.00	2026 онд	- Гамшгийн тухай хууль
-	Зардлын дүн			-	-	-	4,500,000.00	-	-
6		Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх							
6.1	Гал түймрийн эрсдэл үүсэх	Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх дүрмийг үйл ажиллагааны турш мөрдөн ажиллах	Үйлдвэрийн хэмжээнд бүх ажилчид	Дотоод зохион байгуулалтаар			-	Үйл ажиллагааны тур	- Галын аюулгүй байдлын дүрэм
		Галын дохиоллын системийг ашиглах, галын булан байгуулах	Үйлдвэрийн хэмжээнд	-	2,500,000.00	1	2,500,000.00	2026 онд	

6.2	Гамшгийн үеийн бэлэн байдлын талаар судлаагүй ажилчид гамшгийн нөлөөлөлд өртөх	Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөөг онцгой байдлын хэлтэстэй хамтран баталж, бүх ажиллагсдыг сургалтад хамруулах.	Нийт ажиллагсдад	-	100,000.00	1	100,000.00	2026 онд	
-	Зардлын дүн				-	-	2,600,000.00	-	-
7	Ажиллагсдын эрүүл ахуйн талаар								
7.1	Уурхайн технологийн горим, үйл ажиллагаа нь ажиллагсдын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөтэй.	Ажиллагсдын жилд 2 удаа эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх багц үзлэгт хамруулах Хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр хангах	Нийт үйлдвэрийн ажиллагсад	ХАБЭА-н зардлаар санхүүжүүлнэ			-	2026 онд	- ХАБЭА-н заавар журам, стандарт
-	Зардлын дүн				-	-	-	-	-
-	Нийт	-	-	-	-	-	8,860,000.00	-	-

Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардалд 2026 онд нийтдээ 8.86 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөвөө.

4.3. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

“Жамп” ХХК нь “Бөөрөгийн ам” алтны шороон ордод 2026 онд нийтдээ 9.12 га талбайд ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулна. Нөхөн сэргээлтийн ажлын хүрээнд 2026 онд өмнөх жилүүдэд техникийн нөхөн сэргээлт хийгдсэн 1.83 га талбай болон шинээр олборлолтод өртөх талбайд бүрэн техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэнэ.

Хүснэгт 13. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
-	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Шимт хөрс хуулалт, хадгалалт	га	9.12	1,250,000.00	11,400,000.00	2026 онд	- MNS 5916:2008 - Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт, - MNS 5917:2008 - Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага. - MNS 5918:2008 - Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага.
		Дотоод овоолгын нөхөн сэргээлт	га	9.12	1,588,815.79	14,490,000.00	2026 онд	
		Ашигласан талбайг түрж тэгшлэх, биологийн нөхөн сэргээлтэд бэлдэх	га	10.95	993,607.31	10,880,000.00	2026 онд	
2	Биологийн нөхөн сэргээлт	Шимт хөрсөөр хучилт хийх	га	10.95	496,803.65	5,440,000.00	2026 онд	
		2025 онд техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайд олон наст ургамлын үр суулгаж биологийн нөхөн сэргээлт хийх	га	1.83	254,794.52	466,273.97	2026 онд	
		2026 онд шинээр олборлох талбайд олон наст ургамлын үр суулгаж биологийн нөхөн сэргээлт хийх	га	9.12	254,794.52	2,323,726.03	2026 онд	
3	Татан буулгах, хаалтад бэлдэх	Төлөвлөх шаардлагагүй	-	-	-	-	-	-
-	Нийт	-	-	10.95	3,080,082.14	45,000,000.00	-	-

“Жамп” ХХК нь 2026 онд нөхөн сэргээлтийн ажилд нийтдээ 45.0 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөлөө.

4.4. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

“Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах” гэдэг нь төслийн үйл ажиллагаанд өртөгдөн унаган төрх, хэв шинж, амьдрах орчноо алдсан биологийн олон янз байдлыг өөр газарт нөхөн хамгаалах арга хэмжээг хэлнэ.

2026 онд Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд Жаргалант сумын засаг даргын санал болгосны дагуу тус сумын 3-р багийн нутагт орших Цохиотын рашааныг хамгаалах хайс хамгаалалт хийж ажлыг гүйцэтгэхээр төлөвлөж нийт 9.0 сая төгрөг зарцуулахаар тусгалаа.

Мөн Жаргалант сумын 3-р багийн нутагт ойн цэвэрлэгээний ажлыг 10 га газарт гүйцэтгэх бөгөөд энэ ажилд 1.0 сая төгрөг зарцуулна.

Хүснэгт 14. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Хамгааллын арга хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
-	1	2	3	4	5
1	Жаргалант сумын 3-р багийн нутаг дахь Цохиотын рашааныг хамгаалах хайс хамгаалалт хийх	1 цэг	9,000,000.00	9,000,000.00	2026 онд
2	Жаргалант сумын 3-р багийн нутагт ойн цэвэрлэгээ хийх	10 га	100,000.00	1,000,000.00	2026 онд
-	Нийт	-	-	10,000,000.00	-

Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний зардалд 2026 онд нийтдээ 10.0 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөвөө.

4.5. Нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

2026 онд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ төлөвлөх шаардлагагүй болно.

4.6. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Төслийн талбай болон түүний нөлөөллийн бүсэд ямар нэгэн түүх, соёлын дурсгалт зүйлс, археологи, палеонтологийн олдвор тогтоогдоогүй.

Цаашид уурхайн олборлолтын үйл ажиллагааны явцад ямар нэгэн түүх, соёлын дурсгалт зүйлс, булш, бунхан, хиргисүүр зэрэг археологи, палеонтологийн зүйлс илрэх тохиолдолд Соёлын өвийг хамгаалах үүднээс төслийн үйл ажиллагааг түр зогсоож хууль ёсны дагуу мэргэжлийн байгууллагад хандаж мэдэгдэл хүргүүлж ажиллана.

4.7. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

“ЖАМП” ХХК-ийн ажилтнууд ажлын хариуцлага алдах, ялангуяа үйл ажиллагааны явцад технологийн горим зөрчсөнөөс элдэв осол гарч, үйлдвэрлэлийн хэвийн ажиллагаа саатах, ажиллагсдын эрүүл мэнд хохирох, хөдөлмөрийн чадвараа алдах, тахир дутуу болох, хүний амь нас эрсдэх зэрэг осол аваар гарч болзошгүй тул аюулгүй ажиллагааг анхаарч ажиллах шаардлагатай.

Хүснэгт 15. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
-	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Байгалийн аюул гамшиг							
1.1	Байгалийн давтагдашгүй хүчин зүйл болох	Байгалийн аюул гамшгийн үед авах арга хэмжээний талаар мэдээлэл ажилчдад өгөх, урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж гаргах	Байгалийн аюул гамшиг	1	250.00	250.00	Жил бүр	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, 2003-(сүүлийн нэмэлт өөрчлөлт 2012.05.17)
2	Галын аюул							
2.1	Төслийн үйл ажиллагаанд техникийн зориулалттай шатах, тослох материалын аюулгүй ажиллагааг хангаагүйгээс галын аюул гарах	Гал түймэр гарахаас урьдчилан сэргийлэх, гал гарсан тохиолдолд унтраах багаж хэрэгслийн иж бүрдлийг бэлэн байлгах	Галын аюул эрсдэл	5	1,000,000.00	5,000,000.00	Жил бүр	MNS 5390:2004, ХААЭА. Цахилгааны галын аюулгүй байдал. Ерөнхий шаардлага
2.2	Төслийн үйл ажиллагаанд техникийн зориулалттай шатах, тослох материалын аюулгүй ажиллагааг хангаагүйгээс галын аюул гарах	Уурхайн болзошгүй үерээс хамгаалах байгууламж (суваг, шуудуу, далан хаалт) барих	Галын аюул эрсдэл	Үйл ажиллагааны зардлаар	-	-	Жил бүр	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, /шинэчилсэн найруулга/ Хөдөлмөр аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль

3 Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны талаар								
3.1	Төслийн үе шатанд хүний эрүүл мэнд, амь насанд сэргөөр нөлөөлөх	Уурхайн ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт семинар тогтмол зохион байгуулах, хамруулах	Төслийн талбайд	Үйл ажиллагааны зардлаар		-	Жил бүр	- MNS 4968:200 “ХААЭА. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага” MNS 4995:2000 “ХААЭА. Доргио хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага” - MNS ISO 13688:2000 “ХААЭА. Хамгаалалтын хувцас. Ерөнхий шаардлага” - MNS 5010:2001 “ХААЭА. Ажлын байран дахь тоосны агуулгыг хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага” - MNS 5105:2001, “ХАБ. Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй. Эрүүл ахуйн хамгаалалтын бүсийн хэмжээ, ерөнхий шаардлага” - MNS ILO OSH 1:2003, “ХААЭА-н удирдлагын тогтолцооны талаарх удирдамж”, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль
		Ослын үед ашиглах ИТА, ажилчдын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө гаргаж сургалт явуулах	Төслийн талбайд	5	100000	500,000.00	Жил бүр	
		Болзошгүй осол, хүний амь насанд аюул учруулж болох нөхцөлүүдээс урьдчилан сэргийлэх	Төслийн талбайд	Үйл ажиллагааны зардлаар		-	Жил бүр	
		Болзошгүй аваар ослын үед яаралтай хэрэглэх анхны тусламжийн багаж хэрэгсэл, эм тариаг бэлэн байлгах	Төслийн талбайд	10	193,725.00	1,937,250.00	Жил бүр	
		Ажилтан бүрийг хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслээр хангах	Төслийн талбайд	Үйл ажиллагааны зардлаар		-	Жил бүр	
		Болзошгүй осол аюулын үед орон нутгийн эмнэлэг болон бусад холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллах талаар тохиролцож гэрээ байгуулан ажиллах	Төслийн талбайд	Гэрээний дүнгээр		-	Жил бүр	
-	Нийт	-	-	-	-	7,437,500.00	-	-

4.8. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хатуу, шингэн хог хаягдал нь хүн ам, үйлдвэрлэлд хэрэгцээт газрын нөөцийг багасгах, хөрс, ус, агаарыг хорт бодис, хүнд металл, нян вирусээр бохирдуулагч гол эх үүсвэр болдог. Хатуу хог хаягдал нь удаан задарч бодисын эргэлтэд аажмаар орох ба задрах хугацаа нь удаан байдаг учраас байгаль орчинд хор хөнөөлтэй. Хог хаягдлыг энгийн, ахуйн, аюултай гэх мэтээр Монгол улсын Хог хаягдлын тухай хуульд заасан бөгөөд эдгээрийг хэлбэрээр нь хатуу, шингэн, хийн гэж ангилав.

Энгийн хог хаягдал гэж аюултай хог хаягдлаас бусад хог хаягдлыг хэлнэ.

Ахуйн хог хаягдал гэж айл өрхөөс гарах энгийн хог хаягдлыг хэлнэ.

Энэхүү төслийн БОННУ-ний тайлангийн 5.9-д хог хаягдлын талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийн тусгасан байна. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөг 2017 онд батлагдсан Хог хаягдлын тухай хуулийн үзэл баримтлал, зүйл заалтыг үндэслэн боловсруулжээ.

Хүснэгт 16. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
-	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Ахуйн	Хог хаягдал ангилан ялгаж хаях зориулалттай хогийн савнуудыг тосгон, захиргаа, цайны газар зэрэг шаардлагатай газруудад байршуулах	Энгийн хог хаягдлаас үүсэх нөлөөллийн бүс	ш	100,000.00	10	1,000,000.00	2026 онд	- Хог хаягдлын тухай хууль; - А/349 тушаал, Эх үүсвэрээс гарах хог хаягдлын кодчилсон жагсаалт, тэдгээрийн зэрэглэл;
		-		-	-	-	Үйл ажиллагааны туршид		
		Хог, хаягдал түр хадгалах талбайг нэвчилт явагдахааргүй, ирмэг хөвөө бүхий цементэн суурьтай болгон тохижуулах, сэргээн засварлах	Хог хаягдлын цэг	ш	500,000.00	1	500,000.00	Үйл ажиллагааны туршид	

		Хөрс шатах тослох материалаар бохирдсон тохиолдолд бохирдсон хэсгийг ялган авч саармагжуулах	Төслийн талбай	-	-	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	- БОАЖ-ын сайдын 2017 оны А/368 тушаал Энгийн хог хаягдлын норматив хэмжээг тогтоох аргачлал;
		Хатуу хог хаягдлыг зориулалтын битүүмжилсэн саванд хадгалж, байгаль орчны болон эрүүл ахуй, халдвар судлалын хяналтын байгууллагын тогтоосон цэгт зайлуулж байх	Төслийн талбайд	-	-	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	- БОАЖ-ын сайдын 2018 оны А/445 тушаал. Энгийн хог хаягдлын төвлөрсөн цэг байгуулах, үйл ажиллагаа явуулах, хаах аргачилсан заавар;
2	Үйлдвэрийн	Үйлдвэрлэлийн явцад гарсан аливаа хог хаягдлыг аюултай болон энгийн хаягдалд ангилан ялгаж байх	Уурхай, үйлдвэр	-	-	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	- MNS 5344:2011. Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага;
3	Аюултай	Аюултай хог хаягдал зайлуулахаар тусгай зөвшөөрөлтэй компанитай гэрээ байгуулж хамтарч ажиллах, уурхайгаас ялгарч болох ажилласан тос масло, аккумулятор зэргийг журмын шаардлагад нийцүүлэн түр хадгалж гэрээт компанид хүлээлгэн өгөх	Аюултай хог хаягдал	Тодорхойлох боломжгүй			-	Үйл ажиллагааны туршид	БОАЖ-ын сайдын 2018 оны А/18 тушаал Аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх, цуглуулах, хадгалах, дахин боловсруулах;
-	Нийт	-	-	-	-	-	1,500,000.00	-	-

Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд 2026 онд нийтдээ 1.6 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөвөө.

4.9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

“ЖАМП” ХХК-ний алтны шороон ордыг ашиглах үйл ажиллагаанаас үүдэн байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг тухай бүрд илрүүлэх, түүнийг бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдалд тодорхой орон зайд, тодорхой хугацааны дотор, тодорхой давтамжтайгаар ажиглалт, хэмжилт, хяналт явуулах үйл ажиллагааны удирдамжийг орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр гэнэ.

2026 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт байгаль орчны төлөв байдлын өөрчлөлт, сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, арилгах, бууруулах арга хэмжээ үр дүнтэй байгаа эсэх, сөрөг нөлөөллийн эрчим, цар хэмжээ нь зөвшөөрөгдөх хэмжээнд байгаа эсэхийг тогтоох ажиглалт, хэмжилт, дээжлэлт хийх байршил, давтамж, хариуцах этгээд, шинжилгээний арга, шаардагдах зардлыг тооцож тусгана.

“ЖАМП” ХХК нь үйл ажиллагааныхаа явцад байгаль орчинд учруулж буй нөлөөлөл, түүний хэмжээ, цар хүрээ, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд гарч буй өөрчлөлтийг хянаж, байгаль орчныг хамгаалах ажлын үр дүнд тулгуурлан цаашид авах арга хэмжээг нарийвчлан төлөвлөх зорилгоор орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасан арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Хүснэгт 17. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, аргачлал
-	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Агаар							
1.1	Хүхрийн исэл SO2 Азотын давхар исэл NO2, Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл CO Тоос PM 2.5, Тоос PM 10, Дуу чимээ, доргио	Ил уурхайн салхины чиглэлийн дээр, доор - тус бүр 1 цэг, Засварын газар - 1 цэг, Уурхайн тосгон - 1 цэг	Жилд 2 удаа	6	50,000.00	300,000.00	Жилд 2 удаа, 3 цэгт	Агаар мандлын сорьц авах ерөнхий шаардлага УСТ 3384-82, Агаарын чанар MNS 4585:2016, Дээжлэхдээ: УСТ 0017-2-5-12-1988, ISO 8186, УСТ 0017-2-5-11-1988, MNS 4048:1988, ISO 9855:1983, MNS 5002:2000

2 Гадаргын болон газрын доорх ус								
2.1	Ундны усны ерөнхий үзүүлэлт болон бактериологи тодорхойлох	Худгийн уснаас	Улиралд 1 удаа	4	92,500.00	370,000.00	-	- MNS 6148-2010, “Усны чанар. Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, - MNS 4586:1998, “Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага.
3 Хөрс, газрын гадарга								
3.1	Агрохимийн үзүүлэлтүүд (ялзмаг, рН, EC _{2.5} dS/m, P ₂ O ₅ , K ₂ O, CaCO ₃ , NH ₄ ,NO ₂ , NO ₃), Механик бүрэлдэхүүн (тоос,элс, шавар)	Машины зогсоол, Хог хаягдлын цэг, ШТМ-ын агуулах, Тосгон, Шимт хөрсний овоолго	Жилд 2 удаа	10	50,000.00	500,000.00	1 удаад 5 цэгт	- MNS 3298:1991 Хөрс. Шинжилгээний дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд, - MNS 2305:1994 Хөрс. Дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам, - MNS 3310:1991 Хөрс. Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүдийг тодорхойлох арга, - MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ 1, 2-р хэсэг - MNS ISO 11269-1:2002 Хөрсний чанар. Хөрсний ургамал бохирдуулагч бодисын нөлөөллийг тодорхойлох
3.2	Хөрсний хүнд металл (Cr, Cd, Pb, Ni, Co гэх мэт)		Хавар, намрын улиралд 5 цэгт	5	25,000.00	125,000.00	1 удаад 5 цэгт	
-	Нийт	-	-	-	-	1,295,000.00	-	-

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт 2026 онд нийтдээ 1.3 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөвөө.

4.10. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“ЖАМП” ХХК-ний алтны шороон ордыг ашиглах үйл ажиллагааны туршид байгаль орчинд хамгийн бага сөрөг нөлөөтэйгөөр үйл ажиллагаа явуулах үүрэг хүлээж, мэргэжлийн боловсон хүчнээс бүрдсэн байгаль орчны асуудал хариуцсан байгаль орчны мэргэжилтэн ажиллуулах ба төслөөс үзүүлж байгаа сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах, байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээг авч ажиллах боловч төслийн удирдлагын хэмжээнд онцгойлон анхаарч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд байна.

Байгаль орчны асуудалд зөвхөн байгаль орчны мэргэжилтэн анхаарал хандуулах биш уурхай болон үйлдвэрийн бүхий л ажилтнуудын анхаарал хандуулах чухал асуудал юм. Байгаль орчныг хамгаалах, хяналт тавих, нөхөн сэргээлт хийх ажлыг байгаль орчны мэргэжилтэн хариуцан ажиллах бөгөөд жил бүр гүйцэтгэх ажлын хэмжээ болон зардлыг байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгаж ажиллана.

Хүснэгт 18. Удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
			2026 он				
			Сар 4, 5, 6	Сар 7,8,9	Сар 10,11,12		
-	1	2	3	4	5	6	7
1	Орон нутгаас тавьсан санал хүсэлтийг харилцан тохиролцож шийдвэрлэж байх	Тохиролцох	Үйл ажиллагааны туршид			Уурхайн удирдлага	-
2	Байгаль хамгаалахад орон нутгийн иргэдийн оролцоог идэвхжүүлэх, уулзалт зөвлөгөөг зохион байгуулах, тэдний санал зөвлөмжийг БОХТ-г хэрэгжүүлэх ажилд тусгах	Үйл ажиллагааны зардлаар	Үйл ажиллагааны туршид			Уурхайн удирдлага, Байгаль орчны мэргэжилтэн	-
3	Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн тайланг БОУАӨЯ-нд тайлагнах.	Үйл ажиллагааны зардлаар	-	-	11-р сар	Байгаль орчны мэргэжилтэн	-
-	Нийт	-	-	-	-	-	-

4.11. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө

"ЖАМП" ХХК нь жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тайлан хүргүүлэх ба байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага, нутгийн иргэдэд тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг жил тутамд хүргүүлнэ.

БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх төлөвлөгөөг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 19. Олон нийтэд төлөвлөгөөний биелэлтийг тайлагнах хуваарь

№	БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд		Тайлагнах, хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Зохион байгуулах газар
1	Аймгийн БОГ, БОУАӨЯ	Багийн ИНХ	Хуралд танилцуулах	БОМТ-ийн 2026 оны хэрэгжилтийн тайлан	11-р сарын 01-ний өдрийн дотор	Жаргалант сум
		Аймгийн БОГ, БОХХБайцаагч	Уулзалт			Баянхонгор аймаг
2	Төрийн захиргааны төв байгууллага	БОУАӨЯ-т	Тайлан, төлөвлөгөөг тайлан хэлбэрээр болон файл хэлбэрээр	2027 оны БОМТ	12-р сарын 01-ний өдрийн дотор	Улаанбаатар хот

4.12. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗАРДЛЫН НЭГТГЭЛ

“ЖАМП” ХХК-ийн 2026 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг БОАЖ-ын Сайдын 2019 оны 10-р сарын 29-ний өдрийн “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсрууллаа.

“ЖАМП” ХХК нь “Бөөрөгийн ам” алтны шороон ордыг ашиглах төслийн 2026 онд Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нийтдээ 74,092,500.0 төгрөг зарцуулахаар төлөвлөлөө

Хүснэгт 20. Төслийн 2026 оны БОМТ-ний зардлын нэгтгэл

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Нийт зардал, төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	8'860'000.0
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	45'000'000.0
3	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	10'000'000.0
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
6	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	7'437'500.0
7	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	1'500'000.0
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1'295'000.0
9	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	-
10	Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	-
-	Нийт дүн	74'092'500.0

ДҮГНЭЛТ

Баянхонгор аймгийн Жаргалант сумын нутагт орших “ЖАМП” ХХК-ийн “Бөөрөгийн ам” нэртэй алтны шороон ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах төслийн 2026 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг БОАЖ-ын сайдын 2019 оны 10-р сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар баталсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсрууллаа.

Алт олборлох үйл ажиллагаа явуулах явцад нөлөөлөлд голчлон өртөгч нь хөрс, ургамал, газрын гадарга ба геологийн тогтоц юм.

Иймд сөрөг нөлөөллийг бууруулах, нөхөн сэргээх ажлыг жил бүрийн байгаль хамгаалах төлөвлөгөөнд тусган хэрэгжүүлэх, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт заагдсан арга хэмжээг цаг тухайд нь гүйцэтгэж, үр дүнд нь дүгнэлт хийн ажиллах шаардлагатай.

“ЖАМП” ХХК нь 2026 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нийтдээ 74’092’500.0 (Далан дөрвөн сая ерэн хоёр мянга таван зуу) төгрөг зарцуулахаар төлөвлөлөө.

“ЖАМП” ХХК нь 2012 онд нэмэлт өөрчлөлт орсон Байгаль орчныг хамгаалах тухай Монгол улсын хуулийн 31-р зүйлд заасны дагуу БОМТ-г хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны зардлын 50%-тай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг нөхөн сэргээлтийн тусгай дансанд төвлөрүүлэх үүрэгтэй.

Иймд 2026 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардлын 50% буюу 37’046’250.0 (Гучин долоон сая дөчин зургаан мянга хоёр зуун тавь) төгрөгийг БОУАӨЯ-ны тусгай дансанд байршууллаа.

Төсөл хэрэгжүүлэгч тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг ханган биелүүлж түүний үр дүнг тусгасан биелэлтийн тайланг 11 дүгээр сарын 01-ний дотор Аймгийн байгаль орчны газар болон БОУАӨЯ-нд хүргүүлнэ.

Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг томилогдсон ажлын хэсэг газар дээр нь хянаж үнэлсэн нэгдсэн дүн 90 онооноос дээш гүйцэтгэлтэй байвал төсөл хэрэгжүүлэгчээс боловсруулж ирүүлсэн дараа жилийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хянан батлах нэг нөхцөл болно.

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ

1. Баянхонгор аймгийн Жаргалант сумын нутагт орших “Бөөрөгийн ам” нэртэй алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах Техник, эдийн засгийн үндэслэл, 2025 он
2. Баянхонгор аймгийн Жаргалант сумын нутагт орших “Бөөрөгийн ам” нэртэй алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан, 2025 он
3. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/618 дугаар тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”
4. Эрх зүйн мэдээллийн нэгдсэн систем: www.legalinfo.mn
5. Байгаль орчны мэдээллийн сан: www.eic.mn